

אשיחה בהקד

פְּרִשֶׁת פֶּלֶק

שיחות מפי
הרב אורן נזרית שליט"א

אסור יחוד בַּהֲלָכָה

בהלכה

אשיחה בחקיק

בהלכה

מתוך סדרת הספרים אשיחה בחקיק (ה' כרכים)
ניתן להשיג בטלפונים 0506491414, 0509013000
למעוניינים ניתן לקבל השיחה
במייל toraoren@gmail.com

שיחות מפי הרב אורן נזרית שליט"א

- ג אסון נחל צפית, ומוסרו בצדו
- ד הקדמה להלכות יחוד
- ה גדולי ישראל - כמוכיחים בשער
- ו מעשה נורא ומזעזע
- ז מהותו של אסור יחוד
- ח עם מי אסור להתיחד
- ט זקן מפלג, ומי שתש כחו
- י יחוד בקטן וקטנה
- יא יחוד עם גוים
- יא עגש העוברים על האסור
- יא יחוד עם בן ובת
- יב יחוד עם נכדים וננינים
- יב יחוד אח עם אחותו
- יג טפול באח זקן או חולה
- יג יחוד עם שאר קרובות
- יד יחוד עם אנשים הרבה - מנהג בני ספרד
- טו יחוד עם אנשים הרבה - מנהג בני אשכנז
- טז יחוד עם נשים הרבה - מנהג בני ספרד
- טז יחוד עם נשים הרבה - מנהג בני אשכנז
- טז התר 'בעלה בעיר'
- יט התר 'אשתו עמו'
- יט שמירת קטן או קטנה
- כ המצילות מן היחוד
- כ מקומות האסורים ביחוד
- כ פתח הפתוח לרשות הרבים
- כא שעור יחוד, ויחוד במעלית
- כא יחוד בחתן וכלה

ניתן להקדיש פרשיות לברכה והצלחה ולעילוי נשמת וכיו"ב
לפרטים ניתן ליצור קשר בטל: 0506491414, 0509013000

שעור לפרשת בלק

אסור יחוד בהלכה

אסון נחל צפית, ומוסרו בצדו...

לפני מספר חדשים, כל ארץ ישראל געשה ורעשה עקב האסון שארע בנחל צפית, כאשר קבוצה של בני נער במיטב שנותיהם - אשר יצאו לטיול מארגן מטעם המכינה הקדם-צבאית בה למדו - נקלעו לשטפון פתאומי, ולדאבון לב, עשרה מהם מצאו את מותם הטראגי בו במקום.

כלם טפחו על ראשם ושאלו בפליאה: כיצד זה ההנהלה לא היתה ערה לסכנות? כיצד לא שעתה לדברי חזאי מזג האויר שהגדירו את אזור הדרום המדברי כמקום סכנה? השאלה נשאלה על ידי ההמון ברחוב, על ידי החוקרים בחדרי החקירות. הפליאה הזדקרה מאליה: **לצאת לטיול - הכל טוב ויפה, אבל חייב לעשות זאת באחריות מקסימלית**, זו חובה בסיסית של כל הורה ומורה. להפטיר כלאחר יד: אנו בזים לסכנות, סומכים על עצמנו, אין לה התנהלות פושעת גדולה מזו.

איננו יודעים חשבונות שמים, אבל ללמד מוסר השכל מאסונות - ודאי שראוי. אנו מצויים מעט זמן לפני חפשות הקיץ, כל עמודי העתונים מלאים וגדושים בפרסומים על שלל טיולים, נפשים, אטרקציות וכו' וכו'. לטייל זה חשוב, 'וקו' ה' יחליפו כח', אבל אנא! **הבה ננהג באחריות, נמנע משהיה באזורי סכנה רוחנית**. נתרחק ונרחיק את ילדינו ממסכים ומכשירים אלקטרוניים למיניהם, שרבים מהם מצויים במקומות נפש ממש בכל זווית ופנה. נזיר עצמנו ממקומות הנושאים אפי שאינו הולם את גדר היציגעות. לפני שיוצאים לנפש - מכרח לעשות ברור

בסיעתא דשמיא, נמצאים אנו בפרשת בלק - אשר מספר בה על עצתו הזדונית של הקוסם בלעם בן בעור, להחטיא את בני ישראל בעוון הזנות, בלעם ידע את הסוד: "אלהיהם של אלו שונא זמה הוא", ידע אותו טמא כי התפוררות קדשת הבית היהודי מבפנים - היא שתמיט אסון על עם ישראל, יותר מכל אויבים ושונאים שיבואו להלחם בהם מבחוץ. כפי המתבאר במקרא - השלכות נוראיות היו לעצה זו, במות עשרות אלפים מבני ישראל בחרב ובמגפה.

ולכאורה יש להתבונן, 'דור דעה', דור המדבר, אשר ראה נסים כדבר שבשגרה, כיצד נפל כל כך בקלות למצולות החטא, כיצד זה השיל מעליו ברגע אחד את כל הערכים שעמלו משה והזקנים להנחיל לו השכם והערב?

סוד הענין, מתגלה כבר מהפסוק הראשון של הענין (במדבר כה, א): "וישב ישראל בשטים ויחל העם לזנות אל בנות מואב", ובאר האור החיים הקדוש: "וישב ישראל בשטים - פרוש במקום שהיו מטיילים בו חוץ למחניהם, ושטים הוא לשון טיולים, כדרך אומרו (יא ח) שטו העם ופירש"י שם: אין שיט אלא לשון טיול, וזה סבת ויחל העם לזנות".

הטיול כשלעצמו - ודאי שאינו אסור, אולם דרכו האדם נחשף לסכנות, אשר פעמים אף עלולות לעלות לו במחיר חייו הרוחניים.

הגורם הגדול. גדולי החכמים היו אומרים לתלמידיהם: 'הזהרו בי מפני בתי', 'הזהרו בי מפני כלתי' כדי ללמד לתלמידיהם שלא יתבישו מדבר זה ויתרחקו מן היחוד וכו' וגדולה מכל זאת אמרו: יפנה עצמו ומחשבתו לדברי תורה, וירחיב דעתו בחכמה, שאין מחשבת עריות מתגברת אלא בלב פנוי מן החכמה. ובחכמה הוא אומר 'אילת אהבים ייעלת חן דדיה ירוף בכל עת באהבתה תשגה תמיד'."

ובאר הפרישה (אה"ע סי' כה) דמה שכתב הרמב"ם "אין לך דבר בכל התורה כלה שהוא קשה לרב העם לפרש, אלא מן העריות והביאות האסורות", הינו שמצוה זו קשה עליהם, שיש להם צער גדול לקיים אותה ולכבש היצר שמתאנה תמיד לעבר מצוה זאת, וכמו שכתב הרמב"ם בהדיא (שם הלכה יח): אמרו חכמים: בשעה שנצטוו ישראל על העריות, בכו וקבלו מצוה זו בתרעומות ובכיה, שנאמר 'בכה למשפחתיו' - על עסקי משפחות. שהוא קשה. מכל מקום רבם של ישראל נזהרים מלעבר עליו, ומעוט הם שלא כבשו יצרם ונכשלו בעברה.

ובחדושי המאירי (קדושין פ, ב): "אסור הוא להתיחד עם הערוה מפני שהדבר מפתח ומבוא לגלוי ערוה, ואף על פי שאין היחוד בכלל מנגן המצות, מכל מקום אסור תורה הוא קרוי, כמו שהביאה דרך אסמכתא, מדכתיב 'בו אמר' כדאיתא בגמרא, וכן במסכת עבודה זרה, הקשו: יחוד דעריות דאורייתא היא, ורצונו לומר שהוא אסור תורה מדרך רמז ואסמכתא."

וכתב בספר כלבו (סי' עה): "כיון שנפשו של אדם מתאנה לעריות ומחמדתן, ואין אפה מוצא קהל בכל זמן וזמן שאין בהן פרוצין בעריות ובביאות אסורות, לפיכך ראוי לאדם

מקיף האם המקום אליו אנו הולכים אינו סותר את הערכים והחנוף שאנו מקנים לילדינו בכל השנה כלה, שמא חלילה במקום להחליף כח, יחליפו הם את טהרם הרוחני בבורות נשברים..."

כאשר כל אחד מאתנו יעלה לרקיע אחר מאה ועשרים, עלול להטיח בנו חוקר כליות ולב, אותה שאלה בדיוק שנשאלו מנהלי ומדריכי מכינת 'בני ציון' בתל אביב, כיצד פשעת בילדך? כיצד פשעת בעצמך? הקב"ה הפקיד בידי שולך נשמות רכות, מדוע לא נהגת כלפיהם אחריות?

ומה נענה באותם רגעים...

החכם עיניו בראשו, ערנות מונעת אסון.

פרשת מארע השטים, מעוררת אותנו להחזיק ביתר שאת בגדרים וסיגים בתחום הקדשה, על כן בשעורנו זה, נעסק בהלכות 'יחוד עם נשים'. נושא זה מצוי בשלחן ערוך באבן העזר סימן כ"ב, והוא מכיל כ' סעיפים. לכאורה נדמה שהוא נושא מצמצם יחסית, אבל המעין בספרי האחרונים המלקטים, יוכח שעל אף שנראה מועט - הלכותיו מרבות א.

הקדמה להלכות יחוד

איתא ברמב"ם (אסורי ביאה כב, יח-כא): "אין לך דבר בכל התורה כלה שהוא קשה לרב העם לפרש, אלא מן העריות והביאות האסורות וכו' ואמרו חכמים: גזל ועריות נפשו של אדם מתאנה להן ומחמדתן וכו', לפיכך ראוי לו לאדם לכף יצרו בדבר זה ולהרגיל עצמו בקדשה יתרה ומחשבה טהורה ובדעה נכונה כדי להנצל מהם. ויזהר מן היחוד שהוא

א. בשעור זה, הלכנו על פי ספר 'מנחת איש' (ב' פרקים) להרה"ג איל שרגא שליט"א, בנו של הגאון רבי ברוך שרגא שליט"א, רב הגבעה הצרפתית בירושלים, שעשה בתחום זה מלאכת מחשבת, ותשואות חן חן לו.

איה איפה בש"ס ובפוסקים יחלקו בין מקום קרוב או רחוק, ובין זקנה לילדה. ומגדולי התנאים והחכמים הזהירו בזה את בני ביתם, ואמרו (קדושין פא, א): 'הזהרו בי מפני פלתי, הינו שלא אתיחד עמה. ואמרינו שם שתלמיד אחד לגלג על זה, ונכשל בחמותו. ואנו יתמי דיתמי מה נענה אבתרייהו, היאך אנו צריכים לגדר את עצמנו. ואף באשה אחת עם אנשים הרבה וכשרים, וכל שכן איש אחד עם נשים הרבה, שמתר לדעת כמה פוסקים. וכן אם יש שומר תינוק או תינקת שיודעים טעם ביאה, אף דמתר להתיחד עמהם על פי הדין, מכל מקום יש אוסרין בדרך, וכן הסכמת האחרונים. ועל כל פנים אם נרצה לסמוך על דעת המקלים בזה - מכל מקום לא נקל יותר מהם, חס ושלום, והינו דוקא שיהיה השומר לפחות תינוק או תינקת בר דעת, שיודעים טעם ביאה, ולא כאותם שלוקחים קטן כבן שתי שנים, שזה לא מועיל כלום, ובפרט בזמן שיש פרוצים רחמנא לצלן, ומכל שכן בדרך שעל פי הדין צריך גם כשרים."

ובתולדות מהר"ם בנעט (מנחת אשר [ינגר'יז] ח"א עמ' עא) מעתיק מכתב מוסרי שכתב הגאון לקהלת קדש העלשוי, בענין פריצת גדר יחוד:

שמועה שמעתי ותרגז בטני, בפרע פרעות בישראל עם ה' אלה, שנמצאו שם בקהלתם נשים ובתולות נשואות ופנויות שאינן נזהרין באסור יחוד עם אנשים, ואולי הן שוגגין ואינן יודעות מחמר אסור יחוד, ונעשה להם כהתר. על כן באתי כמזהיר ומודיע שיהיחוד לאשת ישראל אסור גמור וחמור, הן לנשואות או פנויות, והן עם ישראלים או אינם ישראלים, הן ביום או בלילה. וישאל קדושים ובכל מקום מגדר ומגש לשמו יתברך, ושומעים לקול הורים ומורים, ואם תאבו ותשמעו תבוא עליכם ברכת טוב, ואם לאו - תדעו כי עוד יש לאלהים הורים ומורים

לכף יצרו לדבר זה ולהרגיל עצמו בקדשה יתרה ובמחשבה טהורה כדי שינצל מהו, ויזהר מן היחוד שהוא הגורם."

וכן כתב החנוף (מצוה קפח): "לפי שענין זה קשה מאד, ויצר הרע חזק בו, על כן צריך כל אדם להרבות בשמירה וכו' ועוד אמרו רבותינו ז"ל במצוה זו שאסור להתיחד עם כל העריות דבר תורה, בין זקנה בין ילדה, שיהיחוד - לגלות ערוה יגורם."

ובענין זה הזהיר רבנו יונה בשערי תשובה (ש"ג אות ז): ידוע תדע כי יראת ה' יסוד המצות וכו' ורב הזהירות והגדר והרחקה מן האסור, הלא זה מעקרי המורא, ומצות היראה - שכרה הרבה כנגד מצות רבות, כי היא היסוד להן. והדגמא לדבר כי הנזהר מלהתיחד עם אשה, מפחדו פן יכשל בעון, וכאשר גזרו רבותינו ז"ל (סנהדרין כא, ב) הלא זה מאשר זרח על נפשו אור יראת אלהים יתברך וכו'.

גדולי ישראל - כמוכחים בשער

ובספר 'נתיבות השלום' (שער ט' אות יח) להגאון רבי משה נחמיה כהנוב זצ"ל אב"ד חסל'וויץ, מיקירי קריתא דירושלם וראש ישיבת 'עץ חיים', עורר בזה את העם היושב בציון:

"ועתה יראה כל מעין, כמה החמירו רבותינו ז"ל באסור יחוד, והכל הוא מדיני הש"ס ולא חמרות מן אחרונים, והרבה מהם אסור מהתורה. והנה בעוונות הרבים יש מאחינו בני ישראל אשר אינם נזהרים בזה בדיני יחוד, ולא זו בלבד שמתיחדים בביתם, אלא אף בדרך אינם נזהרים, ונוסעים עם בעל עגלה בלא שומר, ויש מהם שנוסעים אף עם נכרי למקום קרוב בלי שומר. ושערו ריה זו יצאה בעוונותינו הרבים אף בשלמי הדעת שונאי התועבה, יש מהן אומרים: 'הלא מקום קרוב הוא, ויש שאומרת: 'הלא זקנתי מהיות לאיש', תרוצים של הכל ואין בם מועיל, כי

אותן בחבלים, והבעירו אש בתנור על מנת להשליכן פנימה, להרגן ולשרף את גופן שיהיה למאכלת אש ואפר, ובצורה כזו - סברו הגויים - לא ישארו עקבות לפשע.

האם והבת שכבו על הארץ קשורות בחבלים, ובינתיים עד שהאש בתנור תתלבה כדבעי, התישבו השוודים ליד השלחן, והחלו לדון איך יערכו את חלקת הכספים, מי יקבל מעט ומי הרבה. הגוי העגלון בקש לקבל כפלים מכלם, כיון שהוא היה היוזם של כל הענין. חבריו טענו לעמתו שחייבים להתחלק שוה בשוה, הזמן חלף והופוחים גברו, לפתע נפתחה הדלת ובפתח עמד קצין גרמני שחלף מחוץ לבית ושמע קולות רמים. הגויים קמו ונסו על נפשם, בעודם מותירים את כל הכסף על השלחן...

כאשר ראה הקצין שבני הבית בורחים, הבין שהתרחש כאן משהו רציני יותר מסתם וכוח, נכנס לחדר, הביט לצדדים לכל עבר, ונדהם לראות שתי נשים קשורות בחבלים על הקרקע ממררות בכי. הקצין התענין לסבת קשירתן, והן ספרו לו את מהלך הענינים. השוטר נטל סכין, חתך את החבלים, השיב להם את הכסף שהיה על השלחן והוציאן לחפשי.

באותו לילה, נתגלה בעל ה'נתיבות' בחלום לבתו, ואמר לה: דעי לך כי בשעה שנוודע לי על הצרה שאפפה אתכן, עליתי למקום גבוה ובקשתי רחמים עליכן אך לא נעניתי, ומדוע לא נעניתי? כיון שעברתם על אסור יחוד עם הגוי, החלט בבית דין של מעלה שאינכן ראיות לרחמים.

עליתי למקום גבוה יותר, והתחננתי על בתי ונכדתי, ובקשתי שתעמד להם זכות התורה שהרבצתי בישראל בחבור 'נתיבות המשפט', ובקשתי התקבלו, מעתה - בקש הגאון מבתו - היו זהירות באסור יחוד!

אשר לאל ידם למחות בדבר אסור אשר החזיקו בו אבותינו ולמגדר מילתא, ומפרסמין את החוטאים לעשות בהם דין, והנשים הנשואות והפתיות ההמה ידונו כפרוצות וכפגומות יחשבו. ולדעתי ישמעו ואין צריך לזה.

ומה שאני מזהיר על זה יותר לקהלתם - באשר שמעולם היא עיר הצדק קריה נאמנה, גן נעול כלו זרע אמת, ולא נשמע עליה שום שמץ דפי. בכו, תחזיקו עוד באמונתן, בדרכי אמהות הקדושות, ואל יהי לכם זאת לפוקה להבאיש ביושבי הארץ וכבודם לכלמה. וה' יראה בשוכם מדרך הרעה, והוא רחום יכפר עון, ונקתו ונזרעו זרע ברך ה', ודי באזהרה זו. מנאי הדורש שלומכם וטובתכם. נאום הק' מרדכי בנעט.

מעשה נורא ומזעזע

לסיום נביא מעשה נורא מענין חמרת אסור יחוד, המובא בספר 'לב אליהו' (שבבי לב אות ככד) משם הגאון הצדיק רבי אליהו לופיאן זצ"ל. כפי שספר לו הגאון הגדול אב"ד אליסקע, שקרא את הדברים בפנקס הקהל של עיר ליסא, מקום רבנותו של הגאון רבי יעקב לוברבוים זצ"ל, בעל 'נתיבות המשפט':

מעשה נורא התרחש עם בתו של הגאון בעל 'נתיבות המשפט', בתו זו - אלמנה היתה, והנה עמדה לפני נשואי בתה, נכדת הרב 'נתיבות'. לשם רכישת בגדים וצרכי חפה - עלו שתי הנשים על עגלה, כאשר פניהן מועדות לנסיעה לעיר הסמוכה.

העגלון הגוי, שיזע את מטרת הנסיעה, והבין שבכיסו כסף רב - שנה את כוון הנסיעה, ובמקום לסע חוץ לעיר, נסע לביתו בפאתי העיר ליסא, שם מהר וקרא לחבריו, והם יחד שדדו את כל הממון שהיה באמתחתן של הנשים. חבורת הגויים חששה שהאלמנה ובתה תלשנה אותם לשלטונות, מהרו וקשרו

מהותו של אסור יחוד

❖ אסור להתייחד עם ערוה מהעריות במקום סגור או במקום ששוהים בו בלא מפריע וכדומה, אף על פי שאין שום קרבה ביניהם, שחוששים שמא על ידי היחוד יתגבר יצרו ויבוא לידי אסור, ואסור היחוד בזה הוא מדאורייתא. ואין אסור מן התורה אלא יחוד של איש אחד עם אשה אחת, אבל יותר מאיש אחד או אשה אחת - האסור הוא מדרבנן.

איתא בגמרא (קדושין פ, ב): "אמר רבי יוחנן משום רבי ישמעאל: רמז ליחוד מן התורה מניין? שנאמר: 'כי יסיתך אחיך בן אמך', וכי בן אם מסית, בן אב אינו מסית? אלא לומר לך: בן מתייחד עם אמו, ואסור להתייחד עם כל עריות שבתורה". ואסור זה מבאר גם בגמרא עבודה זרה (לו, ב), ובסנהדרין (כא, ב).

ובטעם הדבר, כתב המאירי: "מפני שהדבר מפתח ומבוא לגלוי ערוה". ובסמ"ג (לאוין קכו): "כל הבא על הערוה מן העריות דרך אברים או שחבק ונשק דרך תאוה ונהנה בקרוב בשר - הרי זה לוקה מן התורה שנאמר וכו' ונאמר לא תקרבו לגלות ערוה בקריבה המביאה לידי גלוי ערוה הכתוב מדבר... וגם מטעם זה אסור להתייחד עם העריות, שהדברים האלו מביאין לידי גלוי ערוה". ובספר כלבו (סי עה): "כיון שנפשו של אדם מתאוה לעריות ומחמדתן, ואין אתה מוצא קהל בכל זמן וזמן שאין בהן פרוצין בעריות ובביאות אסורות, לפיכך ראוי לאדם לכף יצרו לדבר זה ולהרגיל עצמו בקדשה יתרה ובמחשבה טהורה כדי שינצל מהן, ויזהר מן היחוד שהוא הגורם". ובבינת אדם (שער בית הנשים סי' טז) כתב שהחשש ביחוד, שמא יפתנה ותתרצה לו, וכן כתב החזון איש (אהע"ז סי' לה אות ג).

ובאמת אסור זה, שונה משאר אסורים שבתורה, שכן כל מהותו לגדר וסיג, שלא

יעבר על אסור גלוי עריות. והטעם כמו שכתב הרמב"ם (אסורי ביאה כב, יח): "אין לך דבר בכל התורה כלה שהוא קשה לרב העם לפרש אלא מן העריות והביאות האסורות, אמרו חכמים בשעה שנצטוו ישראל על העריות בכו וקבלו מצוה זו בתרעומות ובכיה שנאמר בכה למשפחתיו על עסקי משפחות". משום הכי הצרר לגדר וסיג באפן מיחד, שלא יפל אדם ברשת תאוה זו.

ובאבות דרבי נתן (פרק ב): "הרי הוא אומר איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו (שם ו) מכאן אמרו אל יתייחד אדם עם כל הנשים בפונדק אפלו עם אחותו ועם בתו [וחמותו] מפני דעת הבריות". מבאר שטעם אסור יחוד מפני החשד, שלא ירננו אחריהם שנכשלו בעברה.

ונהנה מן הגמרא (סנהדרין כא, ב; ע"ז לו, ב) משמע שאסור יחוד הוא מדאורייתא, דאיתא התם: "אמר רב יהודה אמר רב, באותה שעה (לאחר מעשה אמנון ותמר) גזרו (בית דינו של דוד המלך) על היחוד ועל הפנויה", ומקשה שם: "יחוד דאורייתא הוא, כדאמר רבי יוחנן מניין ליחוד מן התורה וכו'". וכן דעת רב הראשונים: רש"י ותוספות שבת (יא, א), תוספות סנהדרין (לו, א), רבנו חננאל (שם) תוספות סוטה (ז, א), החנוף (מצוה קפח), הרשב"א (שו"ת סי' תקפז; א' קעח) רבנו יונה (סנהדרין לו, א), האשכול (סוף הלכות גדה), הריב"ש (סימן תכה), תרומת הדשן (סי' רמד), וכן כתב הטור (סי' כב) וכתב הב"ח שכן דעת סמ"ג (לאוין קכו), וכן דעת רבנו מנחם בן זרח בחבורו 'צדה לדרך' (מאמר ג' כלל ד' פ"ג).

ואף על פי שאמר רבי יוחנן רמז ליחוד מן התורה, משמע שהוא רק רמז ולא דרשה גמורה, כתב בשו"ת מהרי"א הלוי (ח"א סי' טז) בשם הרמב"ן בספר המצוות, שמצאנו בלשון חכמים 'רמז' - אף שהוא דרשה גמורה. וכן כתב בשו"ת רדב"ז (ח"ז סי' לב) שיחוד העריות הוי רק רמז, אבל אסורו מן התורה.

נראה לי שהוא מדרבנן, דלא אסרה תורה אלא דוקא יחוד גמור איש ואשה. וראיה מדקבעי בגמרא מאי טעמא, ומתרץ הואיל ונשים דעתן קלה. ואלו היה מן התורה לא היה שואל מאי טעמא. והרשב"א לא דחה דבריו, משמע שהסכים עמו. וכן כתב בשו"ת חוות יאיר (סי' עג) ובחכמת אדם (סי' קכו, בינ"א אות יז).

אמנם בשו"ת מהרש"ם (ח"ג סי' קנג) דיק מדברי כמה מהראשונים דאסור היחוד באיש אחד עם כמה נשים הוא מן התורה, וכתב דאף דבתשובת חוות יאיר ובספר בינת אדם מבאר דאיש אחד עם שתי נשים אסור רק מדרבנן, נעלמו מעיניהם דברי הראשונים דכתבו לענין סתירה בדין סוטה, דאף איש אחד המתיחד עם עשר נשים חשיב סתירה, וממילא בהכרח דהוי גם כן יחוד (ובהכרח מדאורייתא, דאי לא הכי אינו ענין לסתירה דסוטה, שהוא דין דאורייתא).

אמנם בספר 'פתח הבית' (פרק א הערה ג) כתב לדחות ראית המהרש"ם, דסתירה אינו ענין ליחוד, והא ראיה דכתב תרומת הדשן דדין סתירה מתקיים אף בדלת פתוחה ובעלה בעיר, מה שאין כן יחוד. ויסוד החלוק הוא, דבדין סתירה דסוטה, הולכים אחר כל מקום או מצב הראוי לביאה, וממילא גם דלת פתוחה ובעלה בעיר - הוא ראוי לביאה. ואולם ביחוד - בעינין מקום או מצב הגורם ומעורר לעברה, ודלת פתוחה ובעלה בעיר אין היחוד גורם התעוררות לעברה, לכן מתר. וממילא יש לומר דאף בענין יחוד איש אחד עם כמה נשים שאני דין סתירה מדין יחוד, מן החלוק האמור, ודוק.

עם מי אסור להתיחד

✧ אסור היחוד מן התורה הוא עם כל אשה, בין ילדה ובין זקנה, ואפלו היא מפלגת בשנים, ובכלל זה אשת איש או פנויה

והנה, הרמב"ם כתב: "אסור יחוד עריות מדברי קבלה", וכתב ה'בית יוסף' (אה"ע סימן כב): "וטעמא שאף על פי שאמרו יחוד דאורייתא, לאו למימרא שהוא כתוב בתורה, שהרי אמר רמז ליחוד מן התורה מנין, ולשון רמז מוכיח שאינו מפרש אלא רמז בעלמא". ולמרות זאת, לפי רבותינו הראשונים שהזכרנו דבריהם לעיל, מצינו לשון רמז אף בדבר שהוא דרשה גמורה.

וגם לעצם דיוק דברי הרמב"ם, שאסור יחוד מדברי קבלה - הנו אסור מדרבנן, לאו מילתא דפסיקתא היא, דכתב בכסף משנה (אישות א, ו) שלשון 'מפי הקבלה' נופל על דבר מקבל מפי משה רבנו ע"ה או נלמד מי"ג מדות, והכי נמי כונת הרמב"ם שהוא אסור מהלכה למשה מסיני, ומה שאמרו בעבודה זרה (לו, ב) דאסור יחוד דאורייתא הינו נמי הלכה למשה מסיני, וכן נראה גם כן דעת המגיד משנה (שם), שלדעת הרמב"ם אסור יחוד מדאורייתא, וכן כתב בספר 'ארעא דרבנן' (מערכת י אות רפח) שאחר שכתב ד'יחוד אסור מהתורה, הוסיף שאף שהרמב"ם כתב שהוא מפי קבלה - זהו לסברתו דכל דבר שאינו מפרש בתורה לא קרי ליה דבר תורה, וכן כתבו עוד אחרונים.

איתא במשנה (קדושין פ, ב): לא יתיחד אדם עם שתי נשים, ובגמרא: מאי טעמא? תנא דבי אליהו: הואיל ונשים דעתן קלה עליהן. מנא הני מילי? א"ר יוחנן משום ר' ישמעאל: רמז ליחוד מן התורה מנין? שנאמר: כי יסיתך אחיך בן אמך וכו'.

משמע בפשטות דאף אסור יחוד של איש עם שתי נשים הוא מדאורייתא, דהא על דין זה אמרינן מנא הני מילי, ומביא מימרא דרמז ליחוד מן התורה, אלא שבשו"ת הרשב"א (חלק א סימן תקפז) מוזכרים דברי השואל רבי אליהו מעכו, שכתב: "הא דתנן (קדושין פ, ב) לא יתיחד איש עם ב' נשים.

אשה, שאין אפוטרופוס לעריות, וכמו שאמרו אצל זמרי בן סלוא, שהיה בן מאה שנה בשעה שבא על כזבי בת צור^א, שנכנסה בו אש התאוה. ואמרו חכמים: אל תאמין בעצמך עד יום מותך.

והנה זקן שאין לו גבורת אנשים כלל, ואינו יכול להתקשות ולבעל, כתב בשו"ת זית רענן (אה"ע א) שאסור ביחוד דאורייתא, אולם בשו"ת ציץ אליעזר (ח"ו סימן מ' פרק כב אות ח) כתב שלדעתו מתיר ביחוד עם כל הנשים, דמכיון דהרמב"ם מטעים בטעמא דאסור יחוד מפני שדבר זה גורם לגלות ערוה, וכזאת מדגיש גם המאירי שהוא מפני שהדבר מפתח ומבוא לגלוי ערוה, א"כ יש לומר לפי זה דלמי שאין לו גבורת אנשים או זקן ותש כח באפן שאין כל חשש שיוכלו לבוא לגלות ערוה, דמתיר לאיש כזה להתיחד עם הנשים ואינו צריך לחוש לאסור יחוד, דזיל בתר טעמא.

והסתייע בענין זה, מדברי מהר"י נבון בספר קרית מלך רב (ח"ב בחלק התשובות סי' כ"ו) שנשאל למעשה במי שאין לו גבורת אנשים כלל, ונשען על ביתו ולא יעמד, אם מתיר בחבוק ונשוק לעריות, ודן בזה באריכות, ובסוף דבריו כתב: "כלל העולה מכל האמור כי כבר צדדתי כמה צדדים ולא מצאתי בפרוש מי שיאמר שאסור לאיש כזה חבוק ונשוק אפלו מדרבנן".

הרי דאפלו באסור חבוק ונשוק, שעשה מעשה של אסור בקום ועשה, והאסור אליבא דהרמב"ם מבאר בתורה בלאו מפירש, בכל זאת נטה קו לדיק מלשונו של הרמב"ם דתלי טעם אסור החבוק ונשוק מפני שקריבה זאת מביאה את האדם לגלות ערוה, ובאין לו גבורת אנשים ליכא למיחש. אם כן כל

והיא נדה שאסורים ביחוד מן התורה. וסתם ילדה בת י"ב ויום אחד היא בחזקת נדה, וכן אסור להתיחד אף עם אשה חולה.

כתב הרמב"ם (אסורי ביאה כב, א): "אסור להתיחד עם ערוה מן העריות בין זקנה בין ילדה שדבר זה גורם לגלות ערוה", והוסיף בים של שלמה (קדושין פ"ד) דאין חלוק בין יפה לכעורה.

וכמו כן אין חלוק בין אשת איש לפנויה והיא נדה, ודע שכל אשה שראתה דם, אפלו פנויה ואפלו קטנה - הרי היא אסורה משום נדה, וכן מבאר בגמרא (נדה מד, א): "תנו רבנן: אשה - אין לי אלא אשה, בת יום אחד לנדה מנין - תלמוד לומר לומר ואשה". מבאר דאפלו תינקה בת יום אחד וראתה דם, הרי היא טמאה נדה כמו באשה גדולה. וכן מבאר ברמב"ם (אסורי ביאה ד, א): "הנדה הרי היא כשאר כל העריות, המערה בה בין כדרכה בין שלא כדרכה חייב כרת, ואפלו היתה קטנה בת שלש שנים ויום אחד כשאר עריות, שהבת מטמאה בנדה ואפלו ביום לדתה".

זקן מפלג, ומי שתש כחו

❖ **וכן כל איש הראוי לביאה, אפלו אם הוא זקן המפלג בשנים, ואפלו חולה - אסור להתיחד עם שום ערוה מהעריות.**

כתב בשו"ת 'דברי מלכיאל' (ח"ד סי' קכ) שכל הראוי לביאה, ואפלו הוא זקן מפלג בשנים, או זקנה מפלגת בשנים, אסור להתיחד עמהם. וכן כתב הגאון רבי אברהם פלאגי זיע"א בספר 'ואברהם זקן' (מע' ז אות יב) שאפלו זקן בן מאה שנה אסור להתיחד עם

ב. דעל פי המבאר בגמרא (סנהדרין פב, ב) הוא שלומיאל בן צורישדי, ומדלא מת במדבר - על פרחק היה למעלה מן ס' בגזרת מרגלים, ואם כן לאחר מ' שנה, הוי בן יותר מק' שנה. מקור הדברים בחדושי 'חתם סופר' (תורת משה במדבר כה, יד), וכן הגר"א פלאגי מציון לספר החשוב תמ"ס - הינו תורת משה סופר. ועין מהרש"א שם שכתב על פי המבאר בגמרא שהוא שואל בן הכנענית, הרי היה אז כבן מאתיים חמשים שנה.

להתקשות, רק שנתמעט אצלו התאוה והרצון, ואיכא מציאות דתתעורר אצלו תאוותו באפן פתאומי, כדהיה דאמרינן בקדושין (פא, א) בעובדא דרבי חי' בר אשי דכבר עברו כמה שנים אחר שפרש מאשתו מצד זקנותו כדפרש רש"י, ובהכרח שלא היה יכול להתקשות ולבעל, ואף על פי כן בהתגבר עליו תאוותו - שב אליו כחו. בזקן שפצה יש להסתפק אם מתר ביחוד.

לאחר מעשה אמנון ותמר (שמואל ב יג) גזרו דוד ובית דינו גם על יחוד עם אשה פנויה, אפלו טהורה, אף על פי שאינה ערוה. (גמרא סנהדרין כא, א; רמב"ם איסור"ב כב, ג; שו"ע אה"ע כב, א).

יחוד בקטן וקטנה

❖ אסור יחוד בקטן וקטנה - הוא רק מעת שנעשים ראויים לביאה. באשה - בת שלוש שנים ומעלה, ובאיש - מבן תשע שנים ומעלה, אבל הפחותים מגיל זה מתר להתיחד עמהם (שו"ע אה"ע כב, יא). ואם יש ספק אם הילדה הגיעה לגיל שלוש, אסור להתיחד עמה, וכן בקטן. ויש מקלים בזה.

לעגן ספק - בשו"ת אגרות משה (אה"ע ח"ד סי' סה אות יב) כתב דבספק אם הילדה הגיעה לגיל שלוש אין אסור להתיחד עמה.

אמנם נראה דאע"ג שאסור היחוד עם קטנה הוא מדרבנן היכא שאינה ערוה עליו, ולכאורה הוי לן למיזל לקולא ככל ספיקא דרבנן, מכל מקום כבר פסק מרו בשו"ע (יו"ד צח, א) לעגן תערוכות: במה דברים אמורים (דאזלינו לקולא) כשנשפך, אבל אם התערבת לפנינו ואי אפשר לעמד על שעורו, אף על פי שהוי אסור דרבנן - אסור. והוא מדברי הרשב"א בתורת הבית (קצר ב"ד ש"א ז:) והוסף הרשב"א דהינו טעמא משום שהוא דבר שחכמים יכולים לברר ולשער, ודעת טפשים אינה כלום, והביא פן הש"ך (שם סק"ט). הא

שכן שיש גם כן לומר לעגן אסור יחוד, אשר האסור שבו בכללותו אינו מפרש בתורה, ועל כל פנים לא בא בלאו מפרש וכו' אם כן ליכא גביה בכלל אסור יחוד. ואותו הדיוק שיש לדיק מדברי הרמב"ם בפרק כ"א מהלכות אסורי ביאה לעגן אסור חבוק ונשוק, יש לדיק גם מדברי הרמב"ם בפרק כ"ב לעגן אסור יחוד.

והביא סיוע מדברי המדרש (ב"ר פפ"ז) על פסוק גבי יוסף במעשה אשת פוטיפר (בראשית לט, יא): "ויבא הביתה לעשות מלאכתו ואין איש מאנשי הבית שם בבית" - רבי שמעון בר נחמן אמר: לעשות מלאכתו ודאי, אלא 'ואין איש', בדיק את עצמו ולא מצא עצמו איש. משמע מדברי המדרש שכל התרו של יוסף להתיחד עם אשת פוטיפר, היה מפני שבדיק עצמו ומצא שאין לו גבורת אנשים, משמע דשרי. וכתב דהגם שבדיק אגדה הם - יש בזה סיוע להקל.

וסים: אלא דזאת מיתה, נראה דבכל זאת שצריך להתרחק מהיחוד משום מראית עיני בני אדם אשר אינם יודעים מצבו, אבל כל דליכא משום כף, כגון שאין רואים, או אם הוא בפני כאלה שיודעים מצבו שפיר, יש לומר דמתר משום יחוד. ועגן שם בפרי האדמה מה שמבאר גם זאת דאם יכול לכנס אפלו בדחק וצער ודש ומזריע, הרי הוא כשאר כל אדם, עגן שם באריכות מזה, ויש להאריך.

[ונראה דבימינו, שישנם עזרים תרופתיים בהשג יד לענינים אלו, יהא אסור גם בכהאי גוונא, וכן כתב בספר 'ואין למו מכשול' ח"ח עמ' רב].

וכן כתב בשו"ת אגרות משה (אה"ע ח"ד סי' סה) שזקן חלש, שהוא חולה השוכב במטה, ויודע שלא יוכל להתקשות ולבעל על פי הרופאים מצד מחלתו, מסתבר שאין חשש יחוד. אבל בזקן וחלוש, שיתכן שיכול

פחות מגיל שלוש, מתר אף לגדולים לשמר עליהם ואף להתייחד עמם.

יחוד עם גויים

❖ **גזרו חכמים שאסור לישראל להתייחד עם שום נכרית** (משום סרף עבודה זרה, רש"י ע"ז לו, ב), וכן אסור לישראלית בין פנויה ובין אשת איש להתייחד עם גוי (מפני שחשודין על העריות, ע"ז כה, ב). וכמו כן, אסור לקטן להתייחד עם נכרית גדולה, וכן אסור לקטנה להתייחד עם נכרי גדול. ואף על פי שבישראל אין אסור יחוד לקטן מעקר הדין, שאני גויים שפּרוצים בעברה ביותר (תורת היחוד עמ' לד, וכן דעת הגר"ש אלישיב זצ"ל).

ענש העוברים על האסור

❖ **כל המתיחד עם אשה שאסור להתייחד עמה, מכין את שניהם מכת מרדות ומכריזין עליהם כדי לבישם.** חוץ מאשת איש שאע"פ שאסור להתייחד עמה - אם נתייחד אין לוקין שלא להוציא לעז עליה, שעלולים לומר שזנתה, ונמצא מוציא לעז על בניה שהם ממזרים. ובזמן הזה לא מלקים ולא מכריזים.

יחוד עם בן ובת

❖ **מתר לאב להתייחד עם בתו, וכן מתר לאם להתייחד עם בנה, ומתרים לדור ביחד אף בדרך קבע.**

בגמרא (קדושין פ, ב): מתניתין, מתייחד אדם עם אמו ועם בתו וישן עמם בקרוב בשר, ואם הגדילו זו ישנה בכסותה וזה ישן בכסותו. ובגמרא: אמר רבי יוחנן משום רבי ישמעאל, רמז ליחוד מן התורה מנין? שנאמר כי יסיתך אחיך בן אמה, וכי בן אב מסית וכן אב אינו מסית? אלא לומר לה בן מתייחד עם אמו ואסור להתייחד עם כל עריות שבתורה.

קמן דספק התלוי בחסרון ידיעה אינו כלום, ואינו ספק. וכהאי גוונא הביא הט"ז (שם) דברי הב"י בסימן קצ בשם הרשב"א, בדין לבשה חלוק שנתכבס ונמצא עליו כתם, שאין זה כספיקא דרבנן, כיון שספק הבא ממעוט הכרה אינו ספק, שאם זה אינו בקי ומכיר - אחר יכיר באפן דאפשר למיקם עליה דמילתא. והכי נמי בגדון דידן איכא למיקם עליה דמילתא. שור וראה בספר תורת היחוד (עמ' לג) שפסק כן, והביא שכן דעת מרן הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל, דכיון דאפשר לברר את הגיל של הילדה אין זה נכנס לכלל הספק, ובכהאי גוונא לא אמרינן ספיקא דרבנן לקולא.

❖ **קטנה שהיא פחותה מגיל שתים עשרה מתרת להתייחד עם קטן שהוא פחות מבן שלוש עשרה, כיון שאין דין חנוף באסור יחוד (יש"ש קדושין פ"ד סי' כב). וכל זה מצד הדין אבל מצד חמרא וחסידות ראוי למנעם מלהתייחד כשהקטן מגיל תשע ומעלה והקטנה מגיל שלוש ומעלה, ולחנכם לקדשה ולצניעות. ובפרט בדרגו שרבה הפריצות וצריך שמירה רבה וזהירות יתרה.**

❖ **קטן או קטנה שהגיעו לגיל מצוות, אסורים ביחוד ככל אנשים גדולים. ולכן אסור לילדה מעל גיל שתים עשרה לשמר על ילד בן תשע שנים כשהיא מתייחדת עמו, וכן אסור לילד מעל גיל שלוש עשרה לשמר על ילדה מעל גיל שלוש, אלא באפן שאין יחוד, כגון כשפתח הבית פתוח לרשות הרבים, או כגון שהשומרת נשואה ובעלה בעיר, או שמסרו את מפתח הבית לשכנים ובקשום שיכנסו לבית. אבל מתר מן הדין לקטנה פחות מגיל י"ב לשמר על ילד אפלו יותר מבן תשע, וכן מתר לילד פחות מגיל בר מצוה לשמר על קטנה, אפלו היא יותר מגיל שלוש. וטוב להחמיר בזה. ובילד פחות מבן תשע וקטנה**

להתייחד עם כל יוצאי חלציה, כגון עם נכדה או נינה והדורות שלמטה, בין אם הם מן הבן ובין מן הבת, והוא הדין שמתרים ביחוד עמהם אף כשהם נשואים.

בשו"ת נודע ביהודה (תנינא סי' יח) כתב דאיש עם בת בנו אסור ביחוד, והביאו הפתחי תשובה (סי' כב סק"ב), אמנם הב"ח כתב דכל יוצאי חלציו דינן שנה, דבת בתו ובת בת בתו נמי שרי ליה להתייחד עמה כמו בתו, וכן הסכמת האחרונים לדינא.

יחוד אח עם אחותו

❖ **יש אומרים שאסור לאח להתייחד עם אחותו, בין אחותו מאביו ובין אחותו מאמו, ויש מתירין לאח להתייחד עם אחותו באקראי, כל שאינו בקביעות. שיעור הקביעות - יש אומרים שהוא ג' לילות, ויש אומרים שהוא שלוש יום. ולמעשה נראה שלכתחלה ראוי להחמיר שלא יתייחד אח עם אחותו. ובשעת הצורך אפשר להקל עד ג' לילות. והמקל בשעת הדחק להתייחד עם אחותו עד שלוש יום יש לו על מי שיסמך, וכל זה כשגרים לבד, אבל מתר להם לגור ביחד כשנמצא אתם אחד ההורים.**

איתא בגמרא (קדושין פא, ב): "אמר רב יהודה אמר רב אסי: מתייחד אדם עם אחותו, ודר עם אמו ועם בתו". וברש"י: מתייחד עם אחותו - לפרקים אבל אינו דר תמיד ביחוד אצלה בבית. ודר עם אמו או עם בתו - דלא תקיף יצריה עליהו, דאהנו ביה אנשי כנסת הגדולה דלא מגרי בקרובתא מפי כחלינהו ונקרינהו לעיניה [דיצור הרע דעריות, (סנהדרין דף סד, ט)].

הנה מבאר ברש"י שמתר להתייחד עם אחותו לפרקים, ולא פרש מאי לפרקים. ובשו"ת אמרי ישר (חלק ב' סי' מג) דיק מדברי רש"י שכל שהוא פחות מל' יום לא מיקרי קביעות,

ופירש"י: להכי נקט קרא בן אמה, לומר שהבן מצוי אצל האם. וכתב הר"ן דהוא הדין שמתר לאב להתייחד עם בתו. ובתוספות הרא"ש (שם פא, ב) כתב שהטעם שמתר להתייחד בן עם אמו, הוא כמו שאמרו בסנהדרין (קג, ב) במעשה דאמון המלך (בנו של מנשה) שבא על אמו, אמרה לו אמו: כלום יש לך הנאה ממקום שבאת משם? וכן אב עם בתו, כיון שיצאה ממנו לא מגרי בה כלל.

ואל תתמה מהא דאיתא (קדושין פא, ב): אמר רבי מאיר הזהירו בי מפני בתי, ומשמע שהיה אוסר היחוד עם בתו, דצריך לומר דמאי דקאמר רבי מאיר הכי - לחומרא קאמר כן, ובאמת גם רבי מאיר מודה דמדינא מתר להתייחד עם בתו, דהא סתם משנה רבי מאיר היא. שור וראה בשו"ת הרדב"ז (חלק ז' סי' לב) שכתב כן. ויש לסייעו ממה שכתב רבנו יונה בספר היראה: "אל תתייחד עם שום אשה, אפלו בתך או אחותך, אפלו פנויה, חוץ מאשתך ואפלו היא נדה, ואמך". ועל כרחק לאו מדינא אסר היחוד עם בתו, דהא במשנה מבאר להדיא דשרי יחוד עם בתו, אלא ממדת חסידות קאמר כן.

וכן הרמב"ם (אסורי ביאה כב, כ) כתב: "ויזהר מן היחוד שהוא הגורם הגדול, גדולי החכמים היו אומרים לתלמידיהם הזהירו בי מפני בתי הזהירו בי מפני כלתי, כדי ללמד לתלמידיהם שלא יתבישו מדבר זה ויתרחקו מן היחוד". וזאת למרות שכתב בהלכה א' שהאם עם בנה והאב עם בתו מתרים ביחוד, ובהכרח שכתב כן להרחיק מן היחוד ממדת חסידות.

יחוד עם נכדים ונינים

❖ **מתר לסבא להתייחד עם כל יוצאי חלציו, כגון עם נכדתו או נינתו והדורות שלמטה, בין אם הם מבתו ובין אם הם מבנו כגון בת בנו וכיוצא בזה, וכן מתר לסבתא**

דהכי איתא בבבבכות (נט, א): הרואה את הימ הגדול לפרקים מברך, והוא ל' יום כמבאר בגמ' שם, וכן פסק מרן בשלחן ערוך (או"ח רכז, יג) והכי נמי הוא הדין.

איברא, דבשו"ת ישועת מלשה (חלק ג' סי' קח) הביא מה שכתב בספר צוף דבש (מועטי, אה"ע סי' כ) שלפי דברי החלקת מחוקק (סי' כב סק"א) שעם אמו ובתו התירו אפלו דירה בקביעות, ועם אחותו התירו יחוד עראי, משמע דדוקא יחוד התירו באחותו, ולא לדור עמה אפלו עראי ולפי זה אם לנה ג' לילות אצלו הרי זה דירת עראי ואסור, אבל לינת לילה אחד לא מיקרי דירה, אלא יחוד עראי ומתיר. וכן פסק בשו"ת שבט הלוי (ח"ה סי' רא אות ב) ודחה ראית האמרי ישר.

אמנם בספר דבר הלכה (פרק ב סעיף ד) הביא דברי האמרי ישר להלכה, וכן כתב בשו"ת שרגא המאיר (חלק ר' סי' צט אות ב) ובשו"ת ציץ אליעזר. וכן דעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל, דעד ל' יום שרי, וכן כתב בשמו בספר תורת היחוד (פרק ב הערה כב), והוסיף דאחר שדרו בקביעות, לא מועילה הפסקת לילה אחת כדי לחזור ולדור ביחד, ושכן נראה מדברי שו"ת אגרות משה (ח"ד אה"ע סי' סד), ושם כתב שהכל תלוי בענין, אם נראה כקביעות או לא, דאם נראה כקביעות - אין להתיר בשום אופן, אלא צריך שיהיה נכר שהאחות או האח באים לבקר ולהתארת, ולא ישהו שם יותר מאשר אורחים רגילים לשהות שם. וכן כתב בשו"ת ישועות משה שם שראוי לירא שמים להחמיר, אם נראה כקביעות. על כן נראה דלכתחלה יש להחמיר שלא להתיחד עם אחותו לפרק זמן ממשיך. מכל מקום במקום הצורך, המקל להתיחד עם אחותו עד שלוששים יום כשאין לו אפשרות אחרת, יש לו על מה שיסמוך.

לפיכך אסור לאח לדור עם אחותו לבדם כאשר ההורים נעדרים מהבית לזמן של

יותר מחדש ימים, וצריך להזהר בזה מאד, כי אף המתירים לאח להתיחד עם אחותו לא התירו אלא עד ל' יום, אבל יותר מזה אסור לכל הדעות. אמנם אם באותה התקופה שניעדרים ההורים, ידור עמהם עוד אה, או אחד מאותם המתירים ביחוד - אין בזה משום יחוד. ומכל מקום לא מועילה הצטרפות של עוד אחות לבדה להתירם ביחוד.

טפול באח זקן או חולה

❖ יש אומרים שאח ואחות כשאחד מהם זקן או חולה, מתיר להם לגור יחד בדירה אחת אף בקביעות, וטוב שכל אחד מהם יישן בחדר נפרד. והטעם שאסור דירה עם אחות בקביעות, הוא משום חשד, ובאופן כזה שהאח או האחות זקוקים לטפול - הכל יודעים שזו מטרת המגורים, ואין מקום לחשד. (אגרות משה אה"ע ח"ד סו"ס סד).

יחוד עם שאר קרובות

❖ אסור לאיש להתיחד עם דודתו, בת דודתו, בת דודו, בין מאביו ובין מאמו. וכן אסור להתיחד עם בת אחותו, בת אחיו, גיסתו, אשת אביו, ושאר הקרובים. והוא הדין בזה לאשה, שאסורה להתיחד עם דודה, בן דודה, בן דודתה, בן אחותה, בן אחיה, גיסה, בעל אמה, ושאר הקרובים. ואף שיש מקלים בזה כל שהיחוד עמהם הוא לפרקים, מכל מקום העקר בזה לאסור.

כתב הרש"ש בהגהותיו (פא, ב), דמה שהתיר רב אסי לדור עם אחותו שלא בקביעות, לאו דוקא אחותו, אלא הוא הדין כל עריות האסורות מחמת קרבה. ונקט אחותו לרבותא, שאפלו אחותו שהיא ערוה לו ראשון בראשון מתיר. ובשו"ת אמרי ישר (ח"ב סי' מג) כתב שהדבר מבהיל שבדה הרש"ש מלבד התיר

אסור לאיש להתייחד עם כלתו או עם חמותו, אפלו היא זקנה המפלגת בשנים. וכן אסורה האשה להתייחד עם חתנה או עם חמיה, וצריך להזהר בזה (קדושין פא, ב).

יחוד עם אנשים הרבה – מנהג בני ספרד

❖ לדעת מרן השלחן ערוך (אה"ע כב, ה), וכן בני ספרד הנמשכים אחריו: אסור לאשה אחת להתייחד אפלו עם אנשים הרבה, אף על פי שהם כשרים, ואסור היחוד בזה הוא מדרבנן. האסור להתייחד אפלו עם אנשים הרבה, הוא בין ביום ובין בלילה, בין בעיר ובין בדרך, שבכל ענין אסורה האשה להתייחד עמהם, עד שיהיו שלושה אנשים ושלוש נשים.

איתא בקדושין (פ, ב): מתניתין. לא יתייחד אדם עם שתי נשים, אבל אשה אחת מתייחדת עם שני אנשים. ובגמרא: אמר רב יהודה אמר רב: לא שנו אלא בכשרים, אבל בפרוצים - אפלו בי עשרה נמי לא וכו' ומספר שם: רב ורב יהודה הוו קאזלי באורחא, הוה קאזלא ההיא אתתא קמייהו, אמר ליה רב לרב יהודה: דל פרעין מקמי גיהנם (מהר ללכת שנקדמנה, רש"י). אמר ליה, והא מר הוא דאמר: בכשרים שפיר דמי! אמר ליה: מי יימר דבכשרים כגון אנא ואת! אלא כגון מאי? כגון רבי חנינא בר פפי וחבריו. וכן פסקו הראשונים: הסמ"ק (מצוה כו) הר"ב"ד (בעלי הנפש שער הפרישה), הסמ"ג (לאוין כו) אור זרוע (סי' תרטו) דבעינן כשרים כרבי חנינא בר פפי וחבריו. וכן משמע דעת הרמב"ם (אסורי ביאה כב, ח) שלא הביא התרא דכשרים כלל, וכתבו הר"ן (ח"י קדושין שם) והמגיד משנה, דכיון דבעינן כשרים כרבי חנינא בר פפי וחבריו, עכשו שאין כשרים כמותם אסור לאשה אחת להתייחד עם כמה אנשים.

❖ אמנם מתר לאשה אחת להתייחד עם אנשים הרבה, באם אשתו של אחד מהם נמצאת

שפזה, בעוד שמקור ההתר הוא ברא"ש שפסק להלכה כרב אסי, וברא"ש גופיה מבאר שאסור להתייחד עם שאר העריות, כמו שמבאר בשלחן ערוך (אה"ע סי' כב), ורק באחותו מביא הבית שמואל דברי הרא"ש להתיר, אבל בשאר עריות אסור לכולי עלמא.

אולם הרש"ש אינו יחיד בדבר, וכבר כתב כן רבנו ירוחם (ח"א נכ"ג): "מתייחד אדם עם אחותו ודר עם אמו ועם בתו, כך כתב רב אסי ושמואל אמר אסור להתייחד עם כל עריות שבתורה ואפלו עם בהמה. והתוספות פסקו כרב אסי וכו' ונראה דבשאר עריות אסור להתייחד, ודוקא לדור, אבל לפרקים מתר להתייחד עם כל העריות הקרובות, כגון אחותו ודודתו וכיוצא בהן. והרמב"ם כתב סתם 'אסור להתייחד עם כל עריות שבתורה חוץ מאמו ובתו' וכן נראה עקר".

הינו שלהלכה פסק רבנו ירוחם כדעת הרמב"ם שאף את ההתר של רב אסי אחותו שלא בקביעות אינו מביא, ממילא הכל אסור. אבל לדעת הראשונים הפוסקים כרב אסי, פשיטא ליה לרבנו ירוחם שלא רק התירו באחותו, אלא הוא הדין שאר עריות מחמת קורבא.

אלא שבשו"ת חקרי לב (אה"ע סי' יז) הביא דברי רבנו ירוחם הנ"ל, ופלפל בדבריו, וכתב שמדברי הרשב"א בתשובה (סי' א' קעה) מוכח דדוקא יחוד עם אחותו התיר רב אסי, ולא יחוד עם שאר קרובות, וכן משמע בדברי הסמ"ג (לאוין כו), וכן נראה דעת הר"י והר"ן. ואמנם כתב הרב חקרי לב שלדידו שיטת רבנו ירוחם היא המרוחת בש"ס, אלא שלמסקנא לא סמך על דבריו להקל נגד כל הראשונים. ובפרט שרבים מן הפוסקים לא אהזו להלכה התרו של רב אסי גבי אחותו, וגם אלו שהתירו בקשי התירו זאת, והבו דלא להוסיף עליה. על כן להלכה יש להחמיר בזה.

בדרך אסור להתייחד עד שיהיו עמה שלושה אנשים (קדושין פא, א). ודרך לענין זה נקרא כל מקום מחוץ לעיר שאין שם עוברים ושבים, וכגון שאין עוברים שם בני אדם אלא אחת לכמה שעות, וכל שכן אם אין עוברים ושבים מצויים שם כלל. אבל בדרך שעוברים שם בני אדם לפרקים, אף שהוא לעתים רחוקות - אין צריך שיהיו עמה שלושה אנשים, אלא מספיק שיהיו עמה שנים (ציץ אליעזר ח"ו סי' מ פט"ו).

❖ בדרך שמצויים שם עוברים ושבים - אין דין יחוד כלל אף עם אדם אחד, משום שבכל רגע חושש שמא עכשו יעבר שם איזה אדם, ולכן נזהר. ולפיכך ברב כבישי הארץ שמצויים בהם עוברים ושבים אין כלל דין יחוד.

❖ יש אומרים שבנסיעה ברכב, יש להקל ביחוד אשה אחת עם שני אנשים אף בדרך שאין מצויים שם עוברים ושבים, [שכן יש לרכב מחצות מכל רוחותיו, אין לזה כלל דין דרך, שו"ת ציץ אליעזר ח"ו עמ' ריב אות ז] ונראה שאין להקל כן.

❖ יש אומרים שהדין שבדרך צריך שיהיו עמה שלושה אנשים, זה דוקא אם האנשים ההולכים עם האשה צריכים לשמרה, וממילא אם יצטרך אחד מהם לנקביו - לא יוכל גם השני לעזבה ולהשאירה לבדה, אבל אם אינם צריכים לשמרה - סגי שיהיו עמה שני אנשים, כי אין לחוש שמא כשיצטרך אחד מהם לנקביו השני יתייחד עמה, לפי שאם יצטרך אחד מהם לנקביו ילך חברו עמו וישאירו את האשה לבדה, שכיון שמדבר באנשים כשרים אין לחוש שהאחר ישאר וייתחד עמה במזיד (דרכי משה אה"ע כב בשם רי"ו), ולענין הלכה יש להחמיר בזה שבכל אופן יהיו עמה שלושה אנשים. והמקלים בשעת הדחק להתייחד

שם (שו"ע שם). וכן מתר לאשה אחת להתייחד עם אנשים הרבה, כשבעלה נמצא בעיר, וכל שכן כשנמצא עמה (ב"ש סק"ח).

יחוד עם אנשים הרבה - מנהג בני אשכנז

❖ לדעת בני אשכנז היוצאים ביד רמ"א (אה"ע כב, ה) - מתר לאשה אחת להתייחד עם שני אנשים, וכל שכן שמתרת להתייחד עם שלושה אנשים או יותר. וזה דוקא באנשים כשרים, אבל בפרוצים - אפלו הם עשרה אסור, אלא אם כן אשתו של אחד מהם שם. והמחמירים שלא להתייחד אשה אחת עם שני אנשים תבוא עליהם ברכה.

❖ סתם אנשים נחשבים לכשרים, אבל אדם הפרוץ בעריות, וכל שכן אם נתפס בקר, וכן מי שמתנהג בשחוק וקלות ראש עם נשים - הוא בכלל פרוץ. [ונראה פשוט, שאף מי שמשחית עיניו ונפשו בתכני תועבה דרך מכשירים אלקטרוניים בלתי מסוגלים, ה' ישמרנו ויצילנו, נחשב פרוץ בעריות לענין זה].

❖ יש אומרים שההתר להתייחד עם שני אנשים, הרי זה דוקא אם שני האנשים הם כשרים, אבל אם רק אחד מהם כשר והשני הוא פרוץ, או שהוא גוי, אסור להתייחד עמהם (בית מאיר אה"ע כב סע"ה). והוא הדין אם הכשר והפרוץ הם אב ובנו שאסור להתייחד עמהם, ויש מקלים (שו"ת שב יעקב סי' ט). וראוי להחמיר שלא לנעל את דלת החדר במפתח.

❖ אמנם מתר לאשה להתייחד עם שני אנשים פרוצים, כשאחד מהם הוא אביה או בנה כיון שהיא מתבישת מהם (דבר הלכה סי' ח' סע"ה).

❖ דין זה שמתרת האשה להתייחד עם שני אנשים כשרים, הוא דוקא בעיר, אבל

להתייחד עמה (רמ"ה קדושין פא, א; השואל בשו"ת הרשב"א ח"א א' קעח), ויש מתירין אף בפרוצות (דעת הרשב"א בתשובה שם). אמנם אם אחת מהנשים האלו כשרה - הרי היא מצלת על השאר ומתר להתיחד עמהן לכולי עלמא (דעת הגרי"ש אלשיב זצ"ל).

❖ אנשים הרבה עם נשים הרבה, אין חוששין ליחוד (רמב"ם אסורי ביאה כב, ח). והגדרת אנשים הרבה עם נשים הרבה הינו שלושה בכל צד, כלומר שנמצאים שלושה אנשים עם שלוש נשים, ולפיכך כשנמצאים במקום שיש בו יחוד יש להזהר שיהיו שלושה גברים ושלוש נשים. ובשעת הדחק המקלים להתייחד שני אנשים עם שתי נשים, יש להם על מה שייסמכו. ולבני אשכנז יש להקל בזה אף לכתחלה.

התר 'בעלה בעיר'

❖ אשה שבעלה נמצא בעיר - אין חוששין להתייחד עמה מפני שאימת בעלה עליה, והיא יראה ממנו (קדושין פא, א). והצנועים נמנעים שלא להתייחד עם שום אשה אפלו כשבעלה בעיר.

❖ יש אומרים שההתר להתייחד עם אשה שבעלה בעיר הוא רק כשהבעל יודע היכן אשתו נמצאת, כגון שהיא בביתה או שהוא יודע שהיא נמצאת במקום מסים, אבל כשאין בעלה יודע היכן היא נמצאת אסור להתייחד עמה, כיון שאינה חוששת שמא יגיע הבעל למקום היחוד (בינת אדם כלל קכו אות ז). ויש אומרים שכל שבעלה נמצא באותה העיר יש אימה טבעית על האשה ממנו, אף שאינה חוששת שמא יבא, ועל כן מתר להתייחד עמה (הרב חיד"א בשו"ת ברכה ס"ל כב; שו"ת יוסף אמוץ ס"ל צז). ולענין הלכה המקלים בזה יש להם על מה שייסמכו, וטוב שלא יגעלו את דלת החדר במפתח.

עם שני אנשים כשרים כשאין ההולכים עמה צריכים לשמרה - יש להם על מה שייסמכו (אגרות משה אה"ע ח"ד ס"ל סה אות ג).

❖ כאמור לעיל, כל ההתרים הללו תקפים לבני אשכנז, אולם לבני ספרד - אין לאשה להתייחד עם שני אנשים בשום אופן, ואפלו כשרים.

יחוד עם נשים הרבה - מנהג בני ספרד

❖ לדעת מרן השלחן ערוך (אה"ע כב, ה), וכן למנהג בני ספרד הנמשכים אחריו: לא יתייחד איש אחד אפלו עם נשים הרבה, בין שהן פנויות ובין שהן נשואות, אבל אם יש ביניהן אשה אחת שבעלה נמצא בעיר מתר להתייחד עמהן.

❖ לפיכך אסור לרב או מרצה למסר הרצאה או שיעור לנערות בכתה סגורה או בכל מקום סגור, אלא באפן שאין דלת החדר נעולה במפתח. וכל שכן אם הדלת פתוחה לרשות הרבים. ואם אשתו נמצאת עמו במקום, או שאחת מקרובותיו כגון אמו ובתו, מתר לו להתייחד עם הרבה נשים.

❖ אפלו אדם שעסקו עם הנשים, אסור לו להתייחד עמהם. ואם רואה שאומנותו מאלצתו להתייחד עם נשים - עליו לפנות למלאכה אחרת, או יעסק במלאכתו כשאשתו עמו.

יחוד עם נשים הרבה - מנהג בני אשכנז

❖ יש אומרים שמתר לאיש אחד להתייחד עם שלוש נשים, אם אין עסקו עם הנשים (מובא ברמ"א אה"ע כב, ה). ויש המחמירין. ובשעת הצורך ודאי דיש להקל (שו"ת אגרות משה אה"ע ח"ד ס"ל סה אות ז).

❖ ההתר להתייחד עם שלוש נשים הוא רק בנשים כשרות, אבל אם הן פרוצות אסור

יורק, לונדון, וכדומה, שכל שבפי הבריות נקרא לעיר אחת הרי זה נדון כעיר אחת, וכיון שבעלה נמצא בעיר מתר להתיחד עמה. ויש אוסרים להתיחד בעיר גדולה מאד אם הבעל נמצא בקצה העיר, ובטוחה האשה שלא יבוא לבית במשך היום אלא רק בערב (שו"ת אגרות משה ח"ד סי' סה אות ז; שו"ת שבט הלוי ח"ג סי' קפ). ומעקר הדין יש להקל בזה, אלא שעדיף במקרה זה שלא לנעל את דלת החדר במפתח אלא רק לסגרה, ואם יש מפתחות לשאר בני הבית ויכולים לפתח מבחוץ בכל עת - מתרים אף לנעל את הדלת.

❖ שתי עירות הסמוכות זו לזו, ויש לכל אחת מהם שם בפני עצמה - אף על פי שהן קרובות וסמוכות ביותר, אין כאן היתר של בעלה בעיר (דעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל).

❖ ההיתר של בעלה בעיר נאמר אף כשהבעל נמצא במקום עבודתו, ואפלו במקום שיהיה לו הפסד ממון אם יחזר לביתו באמצע העבודה, ובזה אין חלוק בין אם עובד כעצמאי או שהוא שכיר (עי' ציץ אליעזר ח"ו סי' מ' פ"ו אות ד-ה).

❖ הוא הדין באברכי כולל, שגם בעת למודם במסגרת הכולל קיים ההיתר של בעלה בעיר (צי"א שם). וכן הדין באשה שבעלה רופא מנתח בבית החולים הנמצא בעיר, אף שיודעת שהוא באמצע נתוח ולא יבוא למקום היחוד - אפלו הכי קיים ההיתר של בעלה בעיר. ומכל מקום טוב שלא לנעל את החדר במפתח. אולם אשה שבעלה נמצא בבית האסורים, אף על פי שהוא באותה העיר אסור להתיחד עמה כלל (אגר"מ סי' סה אות ז).

❖ יש אומרים שההיתר של בעלה בעיר אינו מועיל בנסיעה במכונית באפן שיש בכך משום יחוד, כגון בכביש שאין מצויים

❖ יש אומרים שבעל שנתן רשות לאשתו ללכת למקום מסים שבו נמצא חברו או אדם אחר, או שהאשה נמצאת במקום עבודתה וכדומה, אסור להתיחד עמה באותו מקום, אף על פי שבעלה בעיר, שהרי אפלו אם יבוא לשם וימצא שהיא מתיחדת עם אותו אדם לא יעלה על לבו לחקר למעשיה, שהרי ברשותו ובהסכמתו הלכה לשם, ועל כן גם היא לא יראה ממנו. וכל שכן שיש לחוש מטעם זה במקום שבעלה נתן לה רשות לדבר דבר סתר עם איזה אדם ולסגור הדלת בעדה, שיש בזה משום יחוד (בינת אדם שם). ויש חולקים וסוברים שאין בזה משום יחוד ומתיר להתיחד עמה, שהרי בעלה יודע היכן היא נמצאת, ולכן היא פוחדת שמא יגיע בעלה בכל רגע, וגם שטבע האשה שבכל אפן היא יראה ומפחדת מבעלה הנמצא בעיר (הגאון חזון איש זצ"ל, ובשו"ת דברי יציב ח"ה סי' מב אות ה). והעקר להלכה שהמקלים בזה יש להם על מה שייסמכו, אף טוב שלא ינעלו את דלת החדר במפתח כאמור.

❖ ההיתר של בעלה בעיר קיים אף אם הלך הבעל מחוץ לביתו לזמן ממשך, ונמצא בקצה מרחק של העיר, מפני שכל שהבעל בעיר יש לאשתו אימה ממנו ומתיר להתיחד עמה (ושו"ת אמרי ישר ח"ב סי' ח, וכן דעת הגאון חזון איש זצ"ל), ויש אוסרים (חקמת אדם כלל קכו סעי' ו, נדחי ישראל פכ"ד). והמחמיר תבוא עליו ברכה.

❖ ולפיכך, כל שנמצא הבעל באיזו שכונה שהיא משכונות העיר, יש את ההיתר של בעלה בעיר, ובפרט שכיום יש כלי רכב המקרבים את הרחוקים ממקום למקום במהירות, ולכן גם השכונות המרחקות מקצה העיר לקצהו נחשבות לעיר אחת.

❖ ההיתר של בעלה בעיר קיים בכל עיר, אפלו אם היא עיר גדולה מאד כמו ניו

עמו הוא מגיל תשע שנים ומעלה, אולם אם בעלה עמה בבית - ודאי שרי. ויש מקלים להתייחד עמו כל זמן שבבעלה בעיר, ואם גר בביתם מקטנותו - יש להקל להתייחד עמו אף כשאין בעלה עמה כל שהוא באותה העיר. והוא הדין בגני זוג המאמצים בת שאסור לאיש להתייחד כשהיא מגיל שלוש ומעלה, אם לא בתנאים דלעיל.

הנה בגדל עמה מקטנות, נראה דיש להתיר בזה כשעל כל פנים בעלה בעיר. דסברת ה'ציץ אליעזר' (ח"ו סי' מ פרק כא) וה'אגרות משה' (אה"ע ח"ד סי' סד אות ב) להתיר יחוד עם ילדים מאמצים לגמרי, אף בלא בעלה בעיר, שמאחר שגדל עמה בבית אחד היחס בין המאמצת למאמץ הוא כשל אם לבנה, ואין חשש לעברה. ואף דקשה לסמוך על סברא זו להתיר איסורא מדאורייתא, מפל מקום הבו דלא להוסיף עלה, ולא נחמיר עליו יותר משאר בני אדם. ולכן כשעל כל פנים בעלה בעיר מסתברא להקל בזה. דאף שיש ביניהם קרוב דעת - מפל מקום תועיל סברת הרב ציץ אליעזר והאגרות משה שלא נחמיר עליו כדין גס בה.

ולפי זה לכאורה הרוצים לאמץ ילד - נכון יותר ליעץ להם שיאמצו בן זכר, שהרי כלפי האם ההתר רחב יותר, וכל שבבעלה בעיר, אין בזה משום יחוד. ועין בספר 'אוצר דינים לאשה ולבת' (עמ' תתב) למו"ר מרן הראשון לציון הגאון רבי יצחק יוסף שליט"א, שכתב משם אביו שהרוצה לאמץ ילד, נכון יותר שיאמץ בת, שהרי רב הזמן אשתו בבית והיא משמרתו מפני אסור יחוד, מה שאין כן האב טרוד בעבודתו, וגם בערב כשמגיע לביתו, הרבה הולכים לשעורי תורה, ואם יאמצו בן יפנסו לשאלה קשה של אסור יחוד מצד האמא כלפי הבן המאמץ. אולם אחר שנתבאר דשרי לאם להתייחד עם בנה המאמץ כשבבעלה בעיר, נמצא שבאמוץ בן

שם עוברים ושבים וכדומה (דעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל), ויש מקלים (דעת הגרש"ז אויערבאך זצ"ל). ובפרט אם הבעל יודע מי הנהג שנוסעת עמו.

❖ כמו כן מועיל התר 'בעלה בעיר' אף להתייחד עם הגוי, ואף על פי שיש אומרים שביחוד עם גוי יש לחוש שמא יאנסנה, מפל מקום בזמננו שהמלכות מענישה עושה רשעה אימת המלכות עליו ולא חוששים לכך (חכמת אדם כלל קכו בינ"א סי' טז; עזר מקדש אה"ע כב, ג). ומפל מקום מן הראוי להשאיר את דלת הבית פתוחה לרשות הרבים.

❖ על אף האמור לעיל, שאשה שבבעלה בעיר מתרת ביחוד, מפל מקום כשמזמינים בעל מקצוע לבית כגון חשמלאי וכיוצא בזה, ראוי ונכון שלא לנעל את דלת הבית במפתח.

❖ אין התר זה של בעלה בעיר מועיל להתייחד עם אשה שלבו גס בה, כגון שגדלה יחד עמו או שהיא קרובתו, או שהם עוסקים בעניני עבודה ביחד ויש ביניהם קרבת ידידות. וכן אם האשה מכירה איזה אדם היטב אסורים הם להתייחד אף אם בעלה נמצא בעיר (שו"ע אה"ע כב, ח).

❖ אב שבא לבקר בבית בנו, ורוצה לשהות בביתו, ובנו אינו נמצא בבית - אפלו אם נמצא באותה העיר אסור להתייחד עם פלתו. אבל אם בנו נמצא בעיר וגם לא גס בה כלל, דהינו שאינו רגיל ומקרב אל פלתו ביותר, אלא מתבייש ממנה - מתר לו להתייחד עם פלתו (הגרש"ז אויערבאך זצ"ל).

❖ יש אומרים שבני זוג המאמצים ילד להיות להם כבן, צריכה האשה להזהר שלא להתייחד עמו אף אם בעלה נמצא בעיר, שהרי הם מתנהגים כאם ובן לכל דבר, ואין לה גס בה יותר מזה, ואסור היחוד

ההתר יותר מרונח. ונכון בכל מקרה להתיעץ בזה עם מורה הוראה.

❖ איש ואשה הדרים יחד ללא חפה וקדושין, אפלו שהם מתנהגים כבעל ואשה לכל דבר - אין התר להתיחד עם אשה זו, על אף שהאיש המיחד לה נמצא בעיר. ומכל מקום זוג שנשא בנשואין אזוריים - אף על פי שנשואין אלו אין להם שום תקף על פי ההלכה, אפלו הכי מתר להתיחד עם האשה כשבבעלה נמצא בעיר. שכן לפי דעתם הוי נשואין גמורים, ואימת בעלה עליה ממש כמי שנשאת כדת משה וישראל (שו"ת צ"ץ אליעזר ח"ו סי' מ פ"ז אות ט).

❖ בעל ואשה שנפלה קטטה ביניהם, ומחמת כן דרים כל אחד בדירה נפרדת, אם יש סכויים שיהיה שלום בית ביניהם מתר להתיחד עם האשה הזאת כשבבעלה נמצא בעיר. אולם אם נתקו הקשרים ביניהם מכל וכל, ואין סכוי לשלום בית אסור להתיחד עמה. ויש מקלים להתיחד עמה בכל מקרה (שו"ת דבר יהושע ח"א סי' יב אות טז).

התר 'אשתו עמו'

❖ אדם שאשתו נמצאת עמו, מתר לו להתיחד עם כל אשה אחרת, כיון שאשתו משמרתו. וכן איתא במשנה (קדושין פ, א): "לא יתיחד אדם עם שתי נשים אבל אשה אחת מתיחדת עם שני אנשים, רבי שמעון אומר אף איש אחד מתיחד עם שתי נשים בזמן שאשתו עמו, וישן עמהן בפונדקי מפני שאשתו משמרתו".

❖ יש אומרים שההתר של 'אשתו עמו' המועיל להתיחד עם אשה אחרת הוא אף כשנמצאת אשתו באותה העיר ואינה עמו ממש, בדומה להתר 'בעלה בעיר', ובפרט אם הבעל נמצא בבית או שהוא נמצא במקום עבודתו הקבוע, משום שאשתו יכולה לגשת לשם כשתחפץ, ועל

כן הוא ירא ממנה והיא משמרתו (בית שמואל סקכ"ב). ויש חולקים וסוברים שאינו דומה להתר 'בעלה בעיר', וצריך שתהיה עמו ממש (שו"ת אמרי ישר ח"ב סי' ט סק"ח), אף לא צריך שתהיה עמו בבית אחד, אלא סגי אף אם תהיה בבית אחד באותו חצר, או שהיא נמצאת בסביבות הבית וצריכה לחזור לביתה.

❖ התר זה של 'אשתו עמו', מועיל אף כשאשתו ישנה, משום שעדין ירא הבעל שמא תתעורר ותרגיש במעשיו, ונראה שאין חלוק בין אם היתה האשה האחרת בבית קדם שישנה אשתו או שבאה רק לאחר מכן ואשתו אינה יודעת מזה כלל, שגם בזה הבעל פוחד שמא תרגיש בדבר. והתר זה קיים אף כשאשתו לוקה בעורון (שו"ת צ"ץ אליעזר ח"ו סי' מ פ"ג).

שמירת קטן או קטנה

❖ מתר לאיש להתיחד עם אשה כשנמצאת עמהם ילדה מגיל חמש או שש, כל אחת לפי פקחותה עד גיל תשע. ובשעת הדחק אפשר להקל בשמירת ילדה עד גיל שתים עשרה. וכן הוא בגמרא (קדושין פא, ב) אמר רבא מתיחד אדם וכו' עם אשה ותינוקת שיודעת טעם ביאה ואין מוסרת עצמה לביאה, ופירש"י: שיודעת טעם ביאה, כלומר מה היא ביאה, שתדע לספר דברים בשוק. ואינה מוסרת עצמה לביאה, מתוך קטנה עדין לא לבשה יצר, הלכך אין כאן משום דעת קלה, שלא תהא נוחה להתפתות.

❖ וכן מתר לאיש להתיחד עם אשה כשנמצא עמהם ילד מגיל שבע או שמונה, כל אחד לפי פקחותו, עד גיל תשע. ובשעת הדחק אפשר להקל אף בכך חמש או שש, וכן אפשר להקל בשמירת קטן עד גיל י"ג שנה ויום אחד (הוראת הגר"ש אלישיב זצ"ל).

להכנס לדירה מתי שירצו, או יבצעו התקנת מצלמות המשדרות את הנעשה בבית החולה לבית אחד מקרובי המשפחה.

מקומות האסורים ביחוד

❖ מקום האסור ביחוד, הוא כל מקום שנמצאים שם המתיחדים לבדם ואין אדם יכול לראותם, וכן אין אדם עלול לבוא לשם באותו הזמן, שעל ידי זה יש להם את האפשרות לעשות ככל העולה על לבם באין מפריע. אסור היחוד קיים גם במקום שאינו סגור לגמרי, ואפלו במקום פרוץ שאינו מקף מחצות כלל, כל שאין שום אדם יכול לראותם שם ואין אדם עשוי להגיע לשם.

❖ על פי המצוי כיום ברב ככל כבישי הארץ, שאף בכבישים הבין עירוניים מצויים רכבים נוסעים לעתים תכופות בכל שעות היום, וברב המקומות גם בשעות הלילה, לפיכך מתרים איש ואשה לילך או לסע שם יחידים ואין בזה משום יחוד. אף בשעות המאחרות של הלילה בהרבה כבישים אין מצויים רכבים חולפים אלא לעתים רחוקות, ובפרט מחוץ לעיר או ברחובות צדדיים וכדומה, או בישובים קטנים, וכן במקומות נדחים ביותר כגון בכבישים המוליכים לישובי ספר מרחקים וכדומה, אשר שם אפלו בשעות היום אין מצויים רכבים חולפים אלא לעתים רחוקות שם הוא מקום יחוד.

פתח הפתוח לרשות הרבים

❖ בית שפתחו פתוח לרשות הרבים, דהינו שיש אפשרות לנמצאים ברשות הרבים להכנס לשם, או שאפשר לראות את הנעשה בבית, אין בזה משום יחוד בין עם אשה פנויה ובין עם אשת איש, והצנועים נמנעים שלא להתיחד עם שום אשה אפלו בבית שפתחו פתוח לרשות הרבים.

❖ אשה שיש עמה תינוק או תינקת - מתרת להתיחד אף עם אדם פרוץ או עם אדם שעסקו עם הנשים, וכן עם מי שלבו גם בה (דבר הלכה ס"ד הע' ו). ויש אוסרים להתיחד עם מי שלבו גם בה, אף כשיש עמה קטן או קטנה (זכרון עקדת יצחק עמ' מז), וכן ראוי להחמיר.

המצילות מן היחוד

❖ להתיחד עם שתי נשים, כאשר אחת מהן היא אמו או בתו, יש אוסרים (ריטב"א, טוה, החיד"א [יוסף אמץ סי' כו] ועוד) ויש מתירים (הבית שמואל [סק"ח], הגר"ח פלאגי [חיים ושלום ח"א סי' יט], אגרות משה [אה"ע ח"ד סה אות ח]). על כן ביחוד האסור מדרבנן כגון יחוד עם פנויה טהורה (זקנה או ילדה) או ביחוד עם שתי נשים בנוסף לאמו או בתו יש להקל בזה (דייש לסמוך על הפוסקים המתירים לענין יחוד דרבנן). ובשעת הדחק אפשר להקל אף ביחוד דאורייתא כשאמו או בתו נמצאות עמו. ומנהג בני אשכנז להקל בזה אף לכתחלה. ומכל מקום יש להחמיר מלהתיחד עם אשה ע"י שמירת אחותו אף למקלים בשמירת אמו או בתו.

❖ בלילה בשעה שדרך בני אדם לישון, לא סגי בשומר אחד, אלא צריך דוקא שני שומרים. וכל שכן אם השומר ישן בפעל שאין מועילה שמירתו כשאין עמו שומר נוסף, מלבד הבעל ואשתו והבן על אמו (ע"פ ראב"ד בעלי הנפש שער הפרישה).

❖ חולה אלצהיימר או שאר חלי שאינו מבחין בנעשה סביבו, אין מועילה שמירתו. לפיכך, אשה מגבלת שמשמשת אותה עובדת זרה וכדומה, באם מצוי בנה של החולה בבית, יש בזה חשש יחוד, מפני שאמו אינה מהוה שומר לענין זה. ולכן הפתרון בכהאי גוונא, שימסרו לשני שכנים מפתחות של הדירה, ויתנו להם רשות

❖ לערף דקה וחצי, לפיכך אסור להתייחד אפלו לזמן קצר מאד, אף אם בדעתם להפסיק את היחוד קדם שיגיע הזמן של שעור טמאה, כל שהמצב מאפשר להם להשאיר שם הלאה באין מפריע.

❖ אמנם במקום שאינם יכולים לשהות כדי שעור טמאה, וכן כאשר קימת האפשרות שתוף זמן שעור טמאה יפרעו על ידי אחרים - אין בזה משום יחוד, לפיכך ברב ככל המעליות המצויות בינינו שאין את השעור הנ"ל אף בין קומה נמוכה לקומה גבוהה ביותר - אין בזה משום יחוד.

❖ מעלית שמשוך זמן השהיה בה הוא יותר מהשעור הנ"ל, כפי המצוי בבנינים הגבוהים ביותר, אם יש אפשרות שאנשים יעצרו את המעלית מבחוץ בקומות שבינתים, וכל שכן במעלית העוצרת מעצמה ונפתחות דלתותיה בכל קומה וקומה, אין בזה משום יחוד. אף אם אי אפשר לעצור את המעלית מבחוץ ("מעלית אקספרס") יש בזה משום יחוד.

יחוד בחתן וכלה

❖ פגישה הנעשית לצורך שדוכין בבית אחד מהקרובים וכיוצא בזה, כאשר הנפגשים נמצאים בחדר אחד ובני המשפחה נמצאים בחדר אחר, אין בזה חשש יחוד אף אם דלת חדרם סגורה, ובלבד שלא תהיה נעולה. וכל שכן כשדלת חדרם פתוחה לבית. אמנם אם בני הבית ישנים צריך שדלת החדר שנפגשים בו תהיה פתוחה לבית.

❖ אסור למשדך להתייחד עם משדכתו אפלו טהורה, וכן לא ידור עמה אף באופן שאין יחוד, שמא יקוצו זה בזה. ומעקר הדין מתר למשדך לישן לפני החתנה בבית משדכתו בחדר אחר וכן להפך, אם בבית

❖ יש האומרים שההתר של פתח פתוח לרשות הרבים, הינו שפתח הבית פתוח ממש לרשות הרבים, אבל כשהפתח סגור אף שאינו נעול לא קים התר זה (דעת בית מאיר, בשו"ת רעק"א סי' קא), ויש אומרים שאף שפתח הבית סגור כל שאינו נעול קים התר זה (דעת הגאון חזון איש זצ"ל, הר צבי על טור אה"ע סי' יא), משום שעדין המתיחדים באותו בית יראים שמא יכנס לשם אדם בפתע פתאום.

ולענין הלכה נראה דיש להחמיר ביחוד כשדלת החדר סגורה ולא נעולה, אלא אם כן רגילים להכנס לבית זה מבלי לדפק ולקבל רשות, כגון מי שיש לו משפחה גדולה או בבנין שרגילים השכנים להכנס איש לבית חברו ואשה לבית רעותה מבלי לדפק ולקבל רשות, שיש להקל בזה. מיהו המקלים בשעת הדחק להתייחד בבית סגור ולא נעול יש להם על מה שייסמכו, ובפרט במקום שעלולים בני אדם להכנס לבית זה.

❖ בדירות רבות מצויות דלתות, שכאשר הן נסגרות - אי אפשר לפתחן מבחוץ אפלו כשלא נעלו אותן במפתח - פשוט שדלת זו נחשבת כנעולה. והוא הדין אם אפשר לפתח את הדלת רק על ידי זמזם, שדלת זו חשיבא כנעולה אף שאין היא בפעל סגורה במפתח. ולכן יש להזהר במשדדים (כגון משרדי עורכי דין וכדומה) שסגורים בדלתות זמזם, שאפלו אם מצויים כמה אנשים או כמה נשים, לדעת מרן השלחן ערוך אסור היחוד גם ברבים, עד שיהיו שלוש גברים ושלוש נשים.

שעור יחוד, ויחוד במעלית

❖ אסור היחוד הוא אף אם מתיחדים זמן מועט ביותר, כל שיש אפשרות בידם להשאיר ביחוד כדי שעור טמאה, שהוא

יְשִׁינִים גַּם הַהוֹרִים. וּמְכַל מְקוֹם נֶכוֹן וְרֵאוּי יוֹתֵר שְׂיִישׁוֹן אֶחָד מֵהֶם בְּבֵית שְׂכָנִים וַיִּדְיִים כְּדֵי לְהִתְרַחֵק מֵהַנְּסִיוֹן, וְהוּא הַדִּין בְּכָל זֶה לְאָרוּס עִם אָרוּסָתוֹ בְּזִמְנֵי הַזֶּה, שְׂדִינָם כְּדִין מְשֻׁדָּכִים.

מחמת ש'שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, לזה בא מלאך ה' להעמידו על טעותו, בעמדו גדר מזה וגדר מזה, להודיע לו שאף ששכר מצוה ליכא בהאי עלמא, אמנם כל זה ביחס לעצם המצוה ששכרה נעלם מעין כל חי, אמנם על מה שישאל מוסיפים גדרים וסיגים, ושאים לקבל שכר בעולם הזה, ממילא בטלה זממתו של אותו רשע.

כפי שפיתחנו, כל אסור יחוד ענינו בתורת גדר והרחקה לאסור עריות, ומכרחים לזכר בענין זה את לשון מרו בשלחנו הטהור (אבה"ע כא, א) "צריך אדם להתרחק מהנשים מאד מאד", ולא בכדי נקט מרו את הלשון 'מאד מאד' - אלא כדי להזהיר על ההרחקה מן הנשים, ולהורות ולעורר כמה ענינה חמור. ובספרי חסידות מבארים דברי בלעם הרשע "אלהיהם של אלו שונא זמה הוא", דהינו שאין הקב"ה נקרא 'אלהים' - אלא של אלו השונאי זמה, רק עליהם מיחד שמו יתברך. וכלשונו הנפלאה של הירושלמי (ברכות פ"א ה"ה): "תנה בני לבך לי ועיניך דרכי תצננה - אמר הקב"ה אי יהבת לי לבך ועינך אנא ידע דאת לי", אם אתה נותן לי לבך ועיניך, אני יודע שאתה שלי.

והאדמו"ר מגור, בעל ה'לב שמחה' היה נוהג להליץ על הפסוק (במדבר כד, ד): "אשר מחזה שדי יחזה נפל וגלוי עינים", אפלו יגיע אדם להשגות נוראות עד כדי שמחה שדי יחזה, אם הוא 'גלוי עינים' - עיניו משוטטות אנה שיחפצו, אינו שומר על עיניו, הרי הוא נופל. ומספר על חסיד אחד, שהתאונן בפני ה'בית ישראל' מגור שאיזה 'מקבל' בשר לו ששורה עליו הרבה עין הרע, אמר לו האדמו"ר: אסביר לך מהי עין הרע, הגמרא אומרת (ב"מ קז, ב): תשעין ותשעה (מתים) בעין רעה, ואחד בדרך ארץ. ופרוש הדברים שמתים בעוון שמירת העינים, תתחזק בשמירת העינים, זו ה'עין רעה' האמתית שיש לחשש ממנה! כל השאר הבל.

והנה על הפסוק בפרשתנו (במדבר כב, כד): "ויעמד מלאך ה' במשעול הכרמים גדר מזה וגדר מזה", באר בספר 'ערוגת הבשם' על פי המובא בספרים, שהמלה **במשעל** ראשי תבות ש'כר מצוה בהאי עלמא ליכא, דהנה בלעם הרשע רצה לקלל את ישראל ולמנע מהם טובה וברכה, אלא שבניחס לשכר עולם הבא הבין גם בלעם שקללתו לא תחול ח"ו, לכן בקש לקללם שלא יהיו להם הטובות בעולם הזה, וחשב שקללתו תחול עליהם,

ובפרט בחדשים הללו תמוז ואב, ראוי להתחזק בזה ביתר שאת, שעל פי דברי האר"י (לקוטי תורה פרשת בא) נקראים החדשים הללו 'תרי עיניו', על דרך אומרו 'עיני עיני ירדה מים' ובפרט מן הפרט, אפי סגנון הלבוש ברחובה של עיר בחדשים הללו, בעוונותינו הרבים, מחיב ומצריך התגברות יתרה בשמירת העינים, ה' יזכנו להתחזק בגדרי הקדשה והצניעות, ונזכה לביאת גואל צדק במהרה בימינו, אמן.

לה"ו בינ"ו עמ"י עש"ו

בשורה טובה לאותבי התורה ולומדיה

בסיעתא דשמיא יצא לאור עולם סדרת הספרים

"אשיחה בחקיקה"

על פרשיות השבוע באגדה

מתוך סדרת הספרים אשיחה בחקיקה באגדה ובהלכה

מהרב אורן נזרית שליט"א

ערוכים מתוך שנתיים של שיעורים שבועיים

שהופצו בדיסקים "אשיחה בחקיקה" א,ב,ג

הספרים מעוטרים בהסכמות גדולי הדור

השיחות והשיעורים מלאים בדרכים

לקנייני תורה ועבודת ה'

משולבים בסיפורים

על גדולי ישראל ודרך עבודתם

וכעת מבקשים לזכות את הציבור הקדוש

לסייע ולהיות שותף

להשלים את סדרת הספרים לזיכוי הרבים

וזכות לימוד התורה וזיכוי הרבים תגן בעדכם

ניתן להקדיש פרשיות

לברכה והצלחה ולעילוי נשמת וכיו"ב

לפרטים ניתן ליצור קשר בטל: 0506491414, 0509013000

בשורה טובה לאוהבי התורה ולומדיה

לה"ד בני"ד עמ"י עש"ד

בסיעתא דשמיא בקרוב רוצים להדפיס
את סדרת הספרים החדשה

"אשיחה בחוקיך בהלכה"

חמשה כרכים

לסדר פרשיות השבוע

מהרב אורן נזרית שליט"א

נדבך נוסף חשוב מאוד לסדרות הספרים
"שיחות חיזוק", "אשיחה בחוקיך" ועוד מהמחבר

וכעת מבקשים לזכות
את הציבור הקדוש
לסייע ולהיות שותף
בהדפסת סדרת הספרים
"אשיחה בחוקיך בהלכה"
ניתן לזכות בהוצאת הסדרה
או בפרשיות
ולהקדישן לברכה הצלחה
ולעילוי נשמת וכיו"ב

הספרים מעוטרים
בהסכמת גהגלי ההוד שליט"א
והתקבלו בס"ד באהבה רבה
בהיכלי התורה

לפרטים ניתן ליצור קשר בטל: 0506491414, 0509013000